

GIÁ TRỊ LỄ HỘI ĐUA THUYỀN TRUYỀN THỐNG HUYỆN QUẢNG NINH GẮN VỚI ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN DU LỊCH LỄ HỘI TỈNH QUẢNG BÌNH

TS. HỒNG TUẤN^{*}; THS. NGUYỄN THẮNG LONG^{*}; THS. LÊ THỊ LIỄU^{**}

1. Đặt vấn đề

Bên cạnh thế mạnh về môi trường sinh thái, cảnh quan, di sản văn hóa... thì lễ hội dân gian truyền thống của các cộng đồng dân cư cũng là nguồn lực, nguồn tài nguyên nhân văn quan trọng để khai thác, phát triển văn hóa du lịch, phục vụ lại cho chính cuộc sống của người dân. Tuy nhiên, trong bối cảnh hiện nay, ở các địa phương trên mọi miền Tổ quốc, nhiều cộng đồng dân cư đang lưu giữ những tiềm năng, thế mạnh như vậy, nhưng việc khai thác, phát huy các giá trị đó lại chưa thực sự mang lại hiệu quả để có thể phục vụ nhu cầu cuộc sống, nhu cầu phục dựng, duy trì lễ hội. Lễ hội đua thuyền truyền thống của người dân huyện Quảng Ninh là một trong những lễ hội mang đậm những giá trị truyền thống, hiện vẫn đang được duy trì và phát huy giá trị, tuy nhiên cũng không nằm ngoài xu thế đó. Chính vì vậy, trong bối cảnh hiện nay, để khai thác du lịch lễ hội một cách có hiệu quả, góp phần bảo tồn, phát huy giá trị của lễ hội, cần có những chính sách, giải pháp đúng đắn, kịp thời, cũng như cần có sự chung tay của nhiều bên liên quan, từ chính quyền địa phương cho đến người dân - chủ thể của lễ hội.

2. Vài nét về vùng đất Quảng Ninh trong lịch sử

Quảng Ninh là vùng đất lịch sử văn hóa có “Tứ danh hương” “Văn - Võ - Cổ - Kim” trong “Bát danh hương” của tỉnh Quảng Bình. Ở huyện Khang Lộc cũ, chúng tôi chưa tiếp cận

Các đội đua tranh tài trên sông Nhật Lệ Ảnh: TL

được tài liệu nào đề cập, nhưng qua truyền ngôn trong đời sống dân gian “Văn, Võ, Cổ, Kim” như một câu đối chĩnh so với “Son - Hà - Cảnh - Thổ” về một vùng đất cũng dậy tiếng tăm về đường khoa cử.

Theo sách *Đại Nam nhất thống chí*: “Phủ Quảng Ninh ở cách tỉnh thành Quảng Bình 13 dặm về phía tây nam, đông tây cách nhau 61 dặm, nam bắc cách nhau 104 dặm, phía nam đến địa giới huyện Minh Linh, tỉnh Quảng Trị 80 dặm; phía bắc đến địa giới huyện Bồ Trạch 24 dặm. Xưa là châu Địa Lý nước Chiêm Thành; đổi làm châu Lâm Bình; đời Trần đổi làm phủ Tân Bình; đời Lê đổi làm phủ Tiên Bình; đầu bản triều đổi làm phủ Quảng Bình. Năm Minh Mạng thứ 7 mới đặt tri phủ Quảng Bình, kiêm lý huyện Phong Lộc; năm thứ 12 đổi tên hiện nay. Nguyên trước lãnh 4 huyện; năm thứ 19 tách 2 huyện Bình Chính và Bồ Trạch, đặt phủ Quảng Trạch; lại đặt thêm

^{*}Phân viện Văn hóa Nghệ thuật Quốc gia Việt Nam tại Huế.

^{**}Trường Chính trị Nguyễn Chí Thanh tỉnh Thừa Thiên Huế.

huyện Phong Đăng cho lệ vào. Hiện nay lãnh 3 huyện 13 tổng, 161 xã thôn ấp”¹.

Quảng Ninh là địa phương có hệ thống sông ngòi khá đa dạng, gồm các sông Nhật Lệ, sông Đại Giang (Long Đại), Kiến Giang và sông Lũy (tức sông Lệ Kỳ)... với đặc điểm của lòng sông là độ dốc vùng hạ lưu không lớn nên nước biển có thể dâng lên khá xa về phía đầu nguồn. Hệ thống sông ngòi phân bố khá đều, mật độ sông ngòi vùng đồi núi khoảng 1km/km², ở đồng bằng 0,5km/km², càng về đồng bằng, sông càng mở rộng. Ở phía đồng bằng, sông có độ dốc không lớn.

Với đặc điểm địa hình, thủy văn như vậy, cư dân Quảng Ninh từ bao đời đã sinh sống bằng nghề sông nước, với con thuyền là công cụ hành nghề đánh bắt thủy hải sản, cũng đồng thời là phương tiện giao thông đi lại, vận chuyển, vận tải bằng đường biển, đường sông. Từ môi trường sinh sống và lao động lâu đời đó đã hình thành, duy trì và bảo tồn lễ hội đua thuyền truyền thống. Đua thuyền là hoạt động gắn với lễ hội cầu đảo, cầu cho mưa thuận gió hòa gắn với cư dân canh tác lúa nước và đánh bắt thủy hải sản nên nó có ý nghĩa văn hóa tâm linh, tinh thần thể thao và cố kết cộng đồng, tương thân tương ái.

Ở Quảng Ninh, có nhiều lễ hội truyền thống đã được hình thành và duy trì cho đến ngày nay, điển hình như: lễ thần nông để cầu mùa, hội xuống đồng, lễ tế xuân thủ, lễ kỳ yên, lễ tết hội làng vào dịp đầu xuân, lễ hội chùa Kim Phong Núi Thần Đinh vào dịp đầu Xuân, lễ hội cầu ngư, lễ hát sắc bùa, hội hò khoan, lễ hội đua thuyền truyền thống vào dịp Quốc khánh 2/9,... trong đó, lễ hội đua thuyền dịp Quốc khánh 2/9 như một ngày hội lớn, thu hút sự tham gia của đông đảo người dân các xã cũng như du khách thập phương.

3. Lễ hội đua thuyền huyện Quảng Ninh: Những giá trị truyền thống

Lễ hội đua thuyền huyện Quảng Ninh là nét đặc trưng văn hoá phổ biến ở vùng sông nước, là loại hình sinh hoạt văn hóa đặc trưng của cư

dân nông nghiệp vùng chiêm trũng và cư dân ngư nghiệp vùng sông, hồ, đầm phá. Đây là một loại hình sinh hoạt văn hóa mang tính cộng đồng với quy mô nhiều làng, xã, tổng, huyện. Ở cấp làng tổ chức thì có các xóm, các giáp tham gia; ở cấp xã (hay trước đây tổng) tổ chức, có các làng tham gia; ở cấp huyện (phủ) tổ chức, có các xã (làng) tham gia. Tính cộng đồng được thể hiện, thực hiện gắn với màu cờ, sắc áo, gắn với từng con thuyền đua của từng xóm, làng, xã, đơn vị, gắn với cả lễ hội chung, cuộc đua chung; gắn với tập thể trên từng đường đua với hàng ngàn, hàng vạn người khác tham dự lễ hội, tham gia bơi cạn trong ngày hội.

Lễ hội đua thuyền Quảng Ninh xưa là một sinh hoạt văn hóa tâm linh hướng về cội nguồn. Quan niệm lễ hội đua thuyền của người dân vùng sông nước Quảng Ninh là dịp để làm vui lòng thần thánh “thượng sơn, hạ thủy” và những người đã khuất. Mặt khác, địa phương nào thắng cuộc coi như là điềm báo sẽ gặp vận may, làm ăn phát tài, được mùa lúa khoai tôm cá, tránh được rủi ro cho làng, xã mình. Nếu không may mắn được giải thì cũng nhận được đặc ân của thế giới vô hình.

Trong quá khứ, lễ hội đua thuyền ở Quảng Ninh được chia làm theo 3 bước, trong 3 ngày: Ngày thứ nhất là ngày trình mũ, tất cả các trai bơi tập trung làm lễ; các thuyền bơi dàn hàng ngang bơi chậm chậm đến các bến sông có đình, đền, miếu, ghé mũ thuyền vào chầu, thắp hương đốt trầm, vái lạy thả vàng mã xuống sông, yết cáo với thần linh và cầu nguyện; trên bờ các vị chức sắc, bản quán cho nổi chiêng trống đáp lễ. Ngày thứ hai là ngày đua bơi chính. Ngày thứ ba là ngày buông phao, mang đậm ý nghĩa tâm linh, nhân văn sâu sắc. Tục buông phao nhân ngày vui gọi lại ý thức tưởng nhớ những người đồng nghề xấu số trong cuộc sống sông nước. Các thuyền tham gia lễ hội dàn hàng ngang mái chèo vẫn khuấy nước mà không có tiếng động, thuyền nhẹ nhẹ xuôi dòng Nhật Lệ, vọng hướng ra

¹Quốc sử quán triều Nguyễn (2006), *Đại Nam nhất thống chí*, tập 2, quyển 3, tỉnh Quảng Bình, Bản dịch của Viện Khoa học Xã hội Việt Nam - Viện Sử học, Nxb Thuận Hóa, tr.8.

biển rồi quay về hướng Quán Hàu. Sau đó, thuyền quay ngang như một dấu hiệu tượng trưng để tang cho những người quá cố. Ở đuôi mỗi thuyền buộc một sợi phao dài, trên đó gắn những thẻ ghi tên những người bất hạnh; phao nổi bồng bênh trên mặt nước, lượn theo sau thuyền. Trong lúc đó, mọi người trên thuyền cất lên điệp khúc “Ôm phao, phao mà về. Ôm phê, phê mà vào...” như một lời nhắn nhủ những linh hồn bơ vơ không nơi nương tựa hãy “ôm phao mà về” với gia đình, bà con, làng xóm, cả người hát và người nghe đều chạnh lòng, nhớ người đã khuất rằng trong những lúc vui nhất vẫn không quên họ. Hiện nay lễ buông phao đốt lửa cúng tế này vẫn còn duy trì ở các thuyền bơi của xã Hải Ninh.

Trải qua nhiều biến động về mặt lịch sử cũng như địa giới hành chính, song “lễ hội đua thuyền phủ Quảng Ninh” vẫn tiếp diễn tại các thôn, ấp, xã phường, khu vực với lòng hâm mộ của mọi người dân. Điều này đã góp phần làm phong phú và đa dạng các hình thức sinh hoạt lễ hội cộng đồng ở huyện Quảng Ninh trong suốt chiều dài hình thành và phát triển.

Theo số liệu điều tra của Phòng Văn hóa huyện Quảng Ninh năm 2008, trên toàn huyện Quảng Ninh có 11 lễ hội dân gian trong 50 lễ hội toàn tỉnh. Trong đó, có 4 lễ hội liên quan đến đua thuyền, đó là: Lễ hội cầu ngư Phú Bình, tổ chức vào ngày 14/1 âm lịch; Lễ hội cầu ngư Hải Ninh, tổ chức vào ngày 15/6 âm lịch; Lễ hội đua thuyền Duy Ninh, tổ chức ngày 2/9; Lễ hội đua thuyền thôn Cẩm Lý, xã An Ninh vào ngày 2/9.

Về nội dung, lễ hội đua thuyền ở Quảng Ninh có hai nội dung được kết hợp hài hòa, chặt chẽ và đều hướng tới mục đích chung mà hoạt động hướng tới. Phần lễ trong lễ hội đua thuyền truyền thống gồm nhiều lễ, mỗi lễ có nghi thức, nội dung, mục đích riêng. Từ những lễ nghi trong quá trình chế tác, đóng thuyền như lễ lao gỗ, lễ phát mộc, lễ hạ thủy, lễ cáo thành hoàng, diêm vương... cho đến những nghi lễ trong cuộc đua như lễ buông phao hay sau cuộc đua còn có lễ trả lễ.

Giá trị truyền thống của lễ hội đua thuyền Quảng Ninh không chỉ gắn chặt trong những

ngày kỷ niệm, trong dịp tổ chức lễ hội, mà tâm thức hoài niệm ước vọng còn được thể hiện cả trong quá trình chuẩn bị cùng với nhiều lễ nghi truyền thống gắn liền trong việc tạo nên những con thuyền từ buổi đầu chọn gỗ, phạt mộc cho đến lúc hạ thủy. Mỗi nghi lễ đều được người thợ, người dân làng thực hiện một cách trang nghiêm, chặt chẽ, khẩn khe. Người được làng chọn cử tham gia đội chọn gỗ, lao gỗ đóng thuyền ngoài sức khoẻ kinh nghiệm rừng rú còn yêu cầu phải song toàn (nếu đã có vợ con) phải thực hiện trai giới ba ngày đêm trước khi lên đường, tắm gội sạch sẽ tươm tất, không được nói năng bất nhã khi chủ lễ cầu khẩn thấp hương ở bia rừng xin “ăn mày mẹ”, “cầu mẹ” cho được cây gỗ vừa ý. Cái chung nhất kết đọng trong hệ thống nghi lễ của lễ hội đua thuyền Quảng Ninh là nghi thức sinh hoạt văn hóa mang tính tâm linh của con người, ở mỗi vùng quê cụ thể niềm tin của con người được biểu hiện qua nghi lễ có khác nhau nhưng mục tiêu cần đạt gắn mục đích lễ hội gần như nhau về sự bình yên hưng thịnh, may mắn của đời sống cộng đồng. Phần lễ mang tính tâm linh, tín ngưỡng, ước vọng mang lại điềm lành cho cộng đồng, nên công tác chuẩn bị được người dân thực hiện hết sức cẩn trọng, từ điều kiện vật chất cho đến yếu tố tinh thần, tâm linh.

Trong những năm gần đây, lễ hội đua thuyền ở Quảng Ninh ngày càng thu hút sự tham gia của nhiều làng xã, đơn vị, từ đó gắn với tổ chức bơi cùm, bơi vùng để chọn thuyền phân bảng thi đấu. Nhiều địa phương vẫn duy trì được truyền thống đua thuyền, điển hình như làng Cờ Thôn (xã Hải Ninh), thôn Phú Bình (nay thuộc xã Lương Ninh - thị trấn Quán Hàu), thôn Trúc Ly (nay thuộc xã Võ Ninh), thôn Phú Vinh, Phú Ninh, Phú Nhuận, Trung Quán (xã Duy Ninh), làng Ba Lạch (xã Gia Ninh), một số thôn ở vùng ven biển thuộc xã Hải Ninh.

4. Định hướng khai thác du lịch lễ hội tỉnh Quảng Bình: Nhìn từ lễ hội đua thuyền huyện Quảng Ninh

4.1. Khai thác du lịch văn hóa lễ hội: từ chủ trương, chính sách

Trong những năm gần đây, hoạt động du

lịch của tỉnh Quảng Bình đang phát triển ngày một mạnh mẽ, số lượng du khách luôn tăng trưởng năm sau hơn năm trước. Tuy nhiên, phần lớn du khách đến với Quảng Bình chủ yếu để tham quan các danh thắng nổi tiếng như động Phong Nha, Thiên Đường, suối Mọc..., trong khi đó, các di tích văn hóa lịch sử cũng như lễ hội truyền thống dường như mang lại sức hút đối với du khách trong và ngoài nước.

Phát triển du lịch đang là một trong những yêu cầu bức thiết trong bước phát triển của tỉnh Quảng Bình nói chung cũng như huyện Quảng Ninh nói riêng. Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Quảng Bình lần thứ XVI nhiệm kỳ 2015 - 2020; Nghị quyết số 117/2005/NQ-HĐND tỉnh Quảng Bình khóa XVI về nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội 5 năm (2016 - 2020) đều xác định: “Phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn”, quyết tâm “Xây dựng Quảng Bình trở thành điểm đến du lịch của cả nước và khu vực Đông Nam Á. Phân đấu đến năm 2020, lượng khách du lịch đến Quảng Bình đạt 5,5 triệu lượt khách, doanh thu dịch vụ du lịch tăng bình quân 9-10% năm”². Văn kiện Đại hội Đảng bộ huyện Quảng Ninh lần thứ XXIV nhiệm kỳ 2015 - 2020 cũng chỉ rõ: “Bảo vệ, tôn tạo các di tích lịch sử, văn hóa gắn với phát triển du lịch”.

Về phía địa phương, chính quyền huyện Quảng Ninh đã đánh giá và xác định vai trò quan trọng của các di tích văn hóa lịch sử, lễ hội truyền thống trong chiến lược phát triển du lịch của huyện. Quan điểm của chính quyền huyện Quảng Ninh là “Bảo tồn di tích - danh thắng, lễ hội gắn với phát triển du lịch bền vững và gắn với phát triển kinh tế - xã hội địa phương. Phát triển du lịch bền vững gắn chặt với bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa; bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa - lịch sử để phục vụ cho phát triển du lịch; đồng thời, lấy du lịch

làm động lực và tạo nguồn lực để đầu tư bảo tồn, gìn giữ, phát huy các giá trị lịch sử - văn hóa”. Do đó, năm 2018, UBND huyện Quảng Ninh đã ban hành Đề án “Bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị các di tích lịch sử, văn hóa gắn với phát triển du lịch huyện Quảng Ninh giai đoạn 2018-2020, định hướng đến năm 2030”³. Theo đề án, lễ hội đua thuyền trên sông Nhật Lệ - Kiến Giang dịp Quốc khánh 2/9 là một trong những điểm nhấn về lễ hội, có tiềm năng, thế mạnh để khai thác du lịch trong mối tương quan với những di tích văn hóa, lịch sử trong khu vực.

Lễ hội đua thuyền truyền thống Quảng Ninh là hoạt động văn hóa - thể thao có sức thu hút mạnh mẽ sự quan tâm, theo dõi của đông đảo người xem, của khách du lịch. Lễ hội đã được duy trì và tổ chức ngày càng sâu rộng, phát huy vai trò ngày càng lớn đối với huyện Quảng Ninh. Hơn nữa, gắn hoạt động lễ hội này với chiến lược phát triển du lịch thì sự lan tỏa, giá trị văn hóa, thể thao càng được nhân rộng. Hoạt động lễ hội đua thuyền gắn với phát triển du lịch văn hóa, thể thao, một mặt góp phần bảo tồn các giá trị văn hóa truyền thống, đồng thời giáo dục nhân cách đạo đức cho các tầng lớp thanh, thiếu niên. Sự kết hợp giữa lễ hội với phát triển du lịch văn hóa diễn đồng hành, hỗ trợ nhau rất chặt chẽ, vừa đáp ứng mục tiêu bảo tồn, phục hồi phát huy giá trị truyền thống của lễ hội, vừa đưa giá trị của lễ hội vào hoạt động du lịch.

Những năm gần đây, lễ hội đua thuyền truyền thống của huyện Quảng Ninh đã có sự đầu tư theo phương châm nhà nước và nhân dân cùng làm, với nguồn kinh phí xã hội hóa ngày càng lớn, cho thấy sự quan tâm và nhu cầu của người dân ngày càng cao. Hầu hết các địa phương đều chủ động và thành công trong việc huy động nguồn lực xã hội hóa cho hoạt

²HĐND tỉnh Quảng Bình khóa XVI, *Nghị quyết về nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội 5 năm (2016-2020)*.

³UBND huyện Quảng Ninh (2018), *Đề án Tôn tạo và phát huy giá trị các di tích lịch sử - văn hóa gắn với phát triển du lịch huyện Quảng Ninh giai đoạn 2018 - 2020, định hướng đến năm 2030*, UBND huyện Quảng Ninh.

động đua thuyền truyền thống, để hoạt động này không trở thành “gánh nặng” cho chính đời sống người dân. Điển hình như xã Duy Ninh, là địa phương được xem là thành công trong việc huy động nguồn kinh phí phục vụ cho lễ hội, với mỗi năm từ 400 đến 500 triệu đồng. Điều này cho thấy sức hút cũng như sự quan tâm đầu tư của các đơn vị tham dự, nhằm đáp ứng nhu cầu đời sống tinh thần, hoạt động văn hóa - thể thao của người dân.

Cùng với những tiềm năng du lịch khác như cảnh quan sinh thái, di tích lịch sử - văn hóa..., lễ hội đua thuyền huyện Quảng Ninh nói riêng và lễ hội đua thuyền vùng sông nước ở Quảng Bình nói chung đã tạo sự hấp dẫn, cuốn hút khách du lịch đến với địa phương này ngày càng đông. Sự tăng trưởng của số lượng du khách đồng thời mang lại nguồn lực kinh tế cho hoạt động bảo tồn, phát huy giá trị các di tích lịch sử - văn hóa cũng như lễ hội đua thuyền của địa phương. Từ đó, đảm bảo được sự thực hành và thụ hưởng nghi lễ, lễ hội nói chung và lễ hội đua thuyền nói riêng của người dân Quảng Ninh được duy trì một cách bền vững.

4.2. Thử đề xuất một số tour du lịch lễ hội đua thuyền gắn liền với các di tích văn hóa lịch sử vùng Quảng Ninh

Báo cáo chính trị của Đại hội Đảng bộ huyện Quảng Ninh nhiệm kỳ 2015 - 2020, về nhiệm vụ phát triển các ngành dịch vụ, từng bước đưa du lịch phát triển gắn với ngành mũi nhọn của tỉnh, đã xác định: “Phát triển các điểm du lịch và hình thành các tour du lịch trên địa bàn như: Núi Thần Đinh, nhà thờ Nguyễn Hữu Cảnh, khu tưởng niệm phò Long Đại, bãi tắm biển Hải Ninh, hồ Rào Đá, thác Tam Lu và các điểm dọc sông Long Đại lên Trường Sơn”. Chính vì những lý do đó, việc duy trì và phát huy những giá trị tốt đẹp, tích cực của lễ hội đua thuyền truyền thống trên sông Kiến Giang, Nhật Lệ sẽ mang lại những tác động tích cực đến đời sống xã hội của quê hương cũng như góp phần không nhỏ vào sự nghiệp phát triển du lịch của địa phương.

Để lễ hội đua thuyền truyền thống huyện

Quảng Ninh thực sự tham gia và góp phần quan trọng trong chiến lược phát triển du lịch của huyện Quảng Ninh, điều đầu tiên cần lưu ý là phải giữ gìn và phát huy được bản chất của một lễ hội gắn với vùng sông nước Quảng Ninh. Bởi lẽ, đây là một hình thức sinh hoạt tín ngưỡng - văn hóa cộng đồng, trong đó người dân là chủ thể, tự đứng ra tổ chức, có sự tham gia lãnh đạo của các cấp cơ sở Đảng, chính quyền địa phương. Bên cạnh đó, để lễ hội được duy trì, phát triển đặc biệt là trong quá trình hội nhập hiện nay, cần phải giữ gìn những giá trị đặc trưng của lễ hội đua thuyền thể hiện ở các mặt như cờ phướn, phục trang của những người tham gia lễ hội, điều khắc hình dáng của các thuyền đua, các nhạc cụ, mõ, trống... Đặc biệt, trong các lễ nghi cần phải giữ được những nét truyền thống, không quá cầu kỳ, lãng phí, cũng như không đưa các nội dung mang tính mê tín, lạc hậu. Mặc dù vậy, nhưng không được xem nhẹ phần lễ, bởi đó là truyền thống, là phần hồn của lễ hội, là sự tinh túy, chiều sâu của lễ hội, đó cũng chính là nét riêng biệt rất cần được tìm hiểu, khám phá của hầu hết du khách.

Để phát huy giá trị của lễ hội đua thuyền Quảng Ninh, đặc biệt trong chiến lược phát triển du lịch địa phương, cần phải có sự nghiên cứu một cách kỹ lưỡng, đề ra các “tour” du lịch cụ thể, trong đó đặt hoạt động đua thuyền và những nghi lễ liên quan làm vai trò chủ đạo trong sự kết nối với những di tích văn hóa, lịch sử cũng như các lễ hội khác trong khu vực.

*** Tour du lịch lễ hội đua thuyền dịp Quốc Khánh 2/9**

Theo Đề án “Bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị các di tích lịch sử, văn hóa gắn với phát triển du lịch huyện Quảng Ninh giai đoạn 2018-2020, định hướng đến năm 2030” cũng đã đề ra việc hình thành một số tour du lịch lễ hội, trong đó gắn lễ hội đua thuyền ở Quảng Ninh với các lễ hội văn hóa truyền thống ở địa phương như lễ hội bài chòi, lễ hội cầu ngư của cư dân các làng ven biển... nhằm mang lại sự đa dạng của các loại hình sản phẩm du lịch cho địa phương.

Mặc dù lễ hội đua thuyền ở huyện Quảng

Ninh chỉ diễn ra trong ngày Quốc khánh 2/9 hàng năm, tuy nhiên, những hoạt động liên quan từ công tác chuẩn bị cho đến việc thực hành các nghi lễ cũng như nghề đóng thuyền đua được thực hiện thường xuyên trước khi cuộc đua diễn ra. Với khoảng thời gian kéo dài như vậy, du khách có thể tham quan được nhiều giá trị văn hóa truyền thống gắn liền với lễ hội đua thuyền trong sự gắn kết với các lễ hội khác diễn ra trong vùng.

*** Tour du lịch di tích đường thủy gắn liền với lễ hội đua thuyền**

Tiềm năng phát triển du lịch ở Quảng Bình nói chung, Quảng Ninh nói riêng là dồi dào, phong phú. Tuyến du lịch đường thủy trên sông Nhật Lệ đi qua các di tích lịch sử nổi tiếng như bến phà Quán Hàu lên Long Đại với đài tưởng niệm nơi đây, sau đó lên chân núi Thần Đinh vẫn cảnh Chùa Non xưa, rồi ngược dòng Long Đại lên Bến Tiêm, Nước Đắng, Hôi, vượt thác Tam Lu, Ong, Bờng... giữa cảnh quan núi sông hùng vĩ, hữu tình đến với vùng núi rừng Trường Sơn hùng vĩ. Trong không khí vui tươi của lễ hội đua thuyền, du khách tham dự vừa hiểu được ý nghĩa của lễ hội đua thuyền Quảng Ninh, càng thấu hiểu thêm cảnh quan, vùng đất và con người nơi đây, từ đó lại càng cảm nhận sâu sắc về lễ hội đua thuyền.

*** Tour du lịch lễ hội tâm linh**

Du lịch lễ hội, đặc biệt là lễ hội tâm linh đã và đang thu hút ngày càng nhiều sự tham dự của người dân địa phương cũng như du khách thập phương. Việc tổ chức tour tuyến du lịch kết nối lễ hội đua thuyền huyện Quảng Ninh với những lễ hội tâm linh trong vùng như lễ hội chùa Kim Phong - núi Thần Đinh sẽ mang lại cho du khách nhiều trải nghiệm, từ những giây phút sôi động của hoạt động đua thuyền cho đến những khoảng thời gian lắng đọng, tĩnh tại, chiêm nghiệm trong lễ hội chùa Kim Phong cũng như thưởng ngoạn cảnh quan hùng vĩ, huyền bí trên núi Thần Đinh.

5. Kết luận

Khai thác di sản văn hóa, lễ hội trong chiến lược phát triển du lịch là một trong những chủ

trương đúng đắn, mang tính thời sự của tỉnh Quảng Bình nói chung, huyện Quảng Ninh nói riêng. Theo đó, UBND huyện đã đề ra những chủ trương, chính sách cũng như đề án cụ thể nhằm bước đầu đánh giá, đề xuất giải pháp phát huy các giá trị di sản văn hóa nói chung, lễ hội nói riêng trong chiến lược phát triển du lịch của địa phương.

Lễ hội đua thuyền truyền thống ở huyện Quảng Ninh không chỉ là một hoạt động văn hóa mang tính thi đấu thể thao mà còn là yếu tố tích cực góp phần đẩy mạnh phát triển sản xuất, xây dựng và bảo vệ quê hương. Từ khi lễ hội được tổ chức vào dịp Lễ Quốc khánh hàng năm, hoạt động trên vừa là mục tiêu đề các làng xã, các ngành hướng tới và cũng chính là động lực đẩy mạnh phong trào thi đua của mọi lực lượng xã hội về ngày lễ gắn với hội đua thuyền của quê hương được UBND huyện tổ chức. Những năm gần đây, khi điều kiện đời sống vật chất của mỗi gia đình, của xã hội khá hơn, ổn định hơn, hoạt động lễ hội đua thuyền càng được quan tâm, hỗ trợ, chung tay của cộng đồng, minh chứng rõ cho điều này là sự huy động thành công các nguồn lực từ xã hội phục vụ cho lễ hội, nó thực sự là động lực thúc đẩy sự phát triển của quê hương.

Trong thời kỳ đổi mới và hội nhập, du lịch đã trở thành một ngành kinh tế mũi nhọn không chỉ riêng đối với Quảng Ninh mà trên địa bàn toàn tỉnh Quảng Bình. Với truyền thống đua thuyền có từ lâu đời được kết tinh thành lễ hội đua thuyền chào mừng kỷ niệm Cách mạng tháng Tám và Quốc khánh 2/9 hàng năm. Do đó, lễ hội đua thuyền đã thu hút sự quan tâm của nhân dân trong vùng, con em xa quê về và du khách thập phương. Việc tổ chức thường niên và sự phát triển của lễ hội đua thuyền truyền thống của huyện Quảng Ninh sẽ thu hút được nhiều nguồn lực, góp phần nâng cao đời sống của người dân địa phương, từ đó tái đầu tư cho lễ hội cũng như những nghi lễ liên quan được duy trì một cách bền vững ■